

Dr hab. Małgorzata Wąsek-Wiaderek, prof. KUL

**Stosowanie tymczasowego aresztowania po zmianach wprowadzonych do kodeksu postępowania karnego nowelizacją z dnia 11 marca 2016 r.
“Imposition of detention on remand after the amendment of the Code of Criminal Procedure of 11 March 2016.”**

Summary:

The amendment to the Code of Criminal Procedure of 11 March 2016 has introduced significant changes to the rules governing the application of detention on remand in criminal proceedings. This article contains critical analysis of these changes. It concerns two important issues: 1) rules governing access of the detained suspect and his defence lawyer to the case-file of the pre-trial stage of the proceedings and 2) grounds for the application of this preventive measure, indicated in Article 258 § 2 of the Code of Criminal Procedure. Both issues are analysed in terms of the standards laid down in the jurisprudence of the Polish Constitutional Court and the European Court of Human Rights. With reference to the first issue the Author concludes that the new rules concerning access to the case-file at the pre-trial stage of the proceedings are not compatible with the requirements of “equality of arms” stemming from Article 5 § 4 of the European Convention on Human Rights. Grounds for detention on remand indicated in the new Article 258 § 2 of the Code of Criminal Procedure are assessed as compatible with the Convention. However, the Author underlines that Article 258 § 2 of the Code of Criminal Procedure may be invoked as the ground for detention on remand only at the initial stage of its application.

Słowa kluczowe : postępowanie karne, tymczasowe aresztowanie, dostęp do akt postępowania przygotowawczego, Europejski Trybunał Praw Człowieka.

keywords:Criminal proceedings, detention on remand, access to the case-file at the pre-trial stage of the criminal proceedings, the European Court of Human Rights.

Nowelizacja kodeksu postępowania karnego z dnia 11 marca 2016 r.¹ wprowadziła istotne zmiany do przepisów regulujących stosowanie tymczasowego aresztowania w postępowaniu karnym. Obejmują one m.in. dwa ważne zagadnienia: kwestię dostępu podejrzanego i jego obrońcy do akt postępowania przygotowawczego w związku ze stosowaniem tymczasowego aresztowania oraz zmianę przesłanki stosowania tego środka zapobiegawczego, uregulowanej w art. 258 § 2 k.p.k. Celem artykułu jest analiza tych zmian z punktu widzenia standardów określonych w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W artykule nie zostały uwzględnione skutki

¹ Ustawa z dnia 11 marca 2016 r., Dz. U. poz. 437. Ustawa weszła w życie dnia 15 kwietnia 2016 r.; dalej jest powoływana jako „ustawa marcowa”.

ustawy o działaniach antyterrorystycznych² dla stosowania tymczasowego aresztowania w toku postępowania prowadzonego wobec podejrzanego o popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym. To zagadnienie wymaga bowiem odrębnej, kompleksowej analizy.

I. Nowe uregulowanie dostępu do akt sprawy w toku postępowania w przedmiocie stosowania tymczasowego aresztowania

Punktem odniesienia dla konstruowania standardu prawa do obrony w tzw. procedurze aresztowej, czyli w postępowaniu w przedmiocie rozpoznania wniosku prokuratora o zastosowanie tymczasowego aresztowania lub jego przedłużenie, jak również w toku rozpoznania zażalenia na postanowienie w kwestii tymczasowego aresztowania, musi być Konstytucja RP oraz wiążące Rzeczypospolitą Polskę standardy międzynarodowe. Oba ponadustawowe normatywne punkty odniesienia w precyzyjny sposób określają wymagany zakres dostępu do akt sprawy dla podejrzanego i jego obrońcy w związku ze stosowaniem tymczasowego aresztowania. Ma on być wystarczający dla efektywnego prowadzenia obrony.³ Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu orzeczenia w sprawie K 42/07 dotyczącego niezgodności z Konstytucją art. 156 § 5 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 11 czerwca 2008 r., dostrzegł potrzebę wyważenia ochrony dwóch wartości: efektywności postępowania przygotowawczego i skuteczności obrony osoby aresztowanej. Stwierdził jednak, że przepis art. 156 § 5 k.p.k. w ówczesnym brzmieniu umożliwiał nadmierne ograniczenie praw jednostki. Wobec tego uznał, że „Odmowa dostępu do materiałów postępowania przygotowawczego, uzasadniających wnioski prokuratora w przedmiocie tymczasowego aresztowania, nie spełnia także testu subsydiarności. Efektywność tego postępowania można bowiem zagwarantować innymi, mniej dolegliwymi dla obywatela metodami, w tym zwłaszcza większą selektywnością informacji przytaczanych w uzasadnieniu wniosku aresztowego.” Ostatecznie TK orzekł, że przepis ten, w zakresie, w jakim umożliwiał wyłączenie jawności materiałów postępowania przygotowawczego uzasadniających wnioski prokuratora w przedmiocie tymczasowego aresztowania, był niezgodny z art. 42 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.⁴

² Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r., Dz. U. poz. 904. Ustawa weszła w życie dnia 2 lipca 2016 r.

³ Por. wyrok TK z dnia 3 czerwca 2008 r., K 42/07, OTK – A 2008, nr 5, poz. 77.

⁴ Pkt 3 uzasadnienia wyroku TK w sprawie K 42/07. Szerzej o skutkach tego wyroku, m.in.: B. Nita, R. Świątłowski, *Podstawa dowodowa tymczasowego aresztowania*, „Państwo i Prawo” 2013, nr 2, s. 88-91; P. Kardas, P. Wiliński, *O niekonstytucyjności odmowy dostępu do akt sprawy w postępowaniu w przedmiocie tymczasowego aresztowania*, „Palestra” 2008, nr 7-8, s. 23-35; P. Hofmański, *Dostęp do akt postępowania*

Zgodnie z standardem rzetelności procedury *habeas corpus*, uregulowanej w art. 5 ust. 4 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności⁵, podejrzany lub jego obrońca ma mieć zagwarantowany dostęp do tej części akt, które są istotne dla efektywnego kwestionowania zasadności tymczasowego aresztowania. W jednym z wyroków przeciwko Polsce Trybunał stwierdził, że „informacje kluczowe dla oceny legalności tymczasowego aresztowania, takie jak powody, które zdaniem prokuratury uzasadniają przedłużenie okresu pozbawienia wolności – powinny być w odpowiednim trybie udostępnione adwokatowi podejrzanego”⁶. Trzeba przy tym podkreślić, że wymóg zapewnienia dostępu do akt dotyczy wyłącznie sytuacji w której podejrzany jest rzeczywiście tymczasowo aresztowany. Na art. 5 ust. 4 EKPCz nie może się skutecznie powołać osoba, co do której jest jedynie wydane postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania i która pozostaje na wolności wskutek ukrywania się przed wymiarem sprawiedliwości.⁷

W kontekście zmienionych ustawowych uregulowań dostępu do akt warto zwrócić uwagę na jeden z najnowszych wyroków ETPCz dotyczących tej problematyki, wydany w sprawie *Albrechtas przeciwko Litwie*⁸. W tej sprawie skarżący został oskarżony w 2002 r. o zlecenie zabójstwa R.G. popełnionego w 1998 r., przy czym głównym dowodem stanowiącym podstawę przedstawienia zarzutów były zeznania G.B., jednego z czterech skazanych za to zabójstwo. Odbywając karę 19 lat pozbawienia wolności, G.B. rozpoznał skarżącego jako zleceniodawcę zabójstwa na jednej spośród czterech przedstawionych mu fotografii. Na podstawie zeznań G.B. oraz analizy bilingwów skarżący prokurator wydał postanowienie o przedstawieniu mu zarzutów i uznawszy go za ukrywającego się przed organami ścigania, wystąpił do sądu o zastosowanie tymczasowego aresztowania. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu skarżącego zostało wydane *in absentia* w

przygotowawczego. Uwagi na tle nowelizacji art. 156 k.p.k., w: *Węzłowe problemy prawa karnego, kryminologii i polityki kryminalnej. Księga pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Andrzejowi Markowi*, red. V. Konarska-Wrzosek, J. Lachowski, J. Wójcikiewicz, Warszawa 2010, s. 567-579; A. M. Tęcza-Paciorek, K. Wróblewski, *Skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 czerwca 2008 r., sygn. akt k 42/07 dla realizacji prawa podejrzanego do obrony w postępowaniu w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania w świetle art. 156 § 5a k.p.k.*, „Ius Novum” 2011, nr 3, s. 36-54.

⁵ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.); dalej powoływana jako „Konwencja” albo „EKPCz”.

⁶ Pkt 84 wyroku ETPCz w sprawie *Łaszkiwicz p. Polsce* z dnia 15 stycznia 2008 r., skarga nr 28481/03.

⁷ Decyzja ETPCz z 4 stycznia 2012 r. w sprawie *Dincer Gül przeciwko Republice Federalnej Niemiec*, skarga nr 57249/09. Standard strasburski dotyczący dostępu do akt sprawy w procedurze aresztowej obszernie omawiam w: M. Wąsek-Wiaderek, *Dostęp do akt sprawy w toku postępowania w przedmiocie tymczasowego aresztowania*, tekst przyjęty do opublikowania w monografii pokonferencyjnej: *Środki przymusu w znowelizowanej procedurze karnej*, Toruń 2016. Z tego powodu w dalszych rozważaniach analizie poddaję wyłącznie najnowsze orzeczenia dotyczące tego zagadnienia, wydane w 2016 r.

⁸ Wyrok z dnia 19 stycznia 2016 r., skarga nr 1886/06.

październiku 2002 r., zaś na jego podstawie w styczniu 2005 r. wydano europejski nakaz aresztowania. Skarżący został zatrzymany w maju 2005 r. na terenie Litwy. W czasie przesłuchania w charakterze podejrzanego zaprzeczył stawianym mu zarzutom, przyznał jedynie, że zna O.L., jednego ze skazanych za zabójstwo R.G.

We wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania prokurator przedstawił opis czynu zarzucanego skarżącemu, zgodny z postanowieniem o przedstawieniu zarzutów. Wskazał też ogólnie, że o prawdopodobieństwie popełnienia przez skarżącego zarzucanego mu czynu świadczą „zeznania świadków i innych osób, protokoły okazania skarżącego, protokoły (dokumentacja) poszukiwania podejrzanego i inne dane”. Wymienione dowody nie zostały bliżej opisane we wniosku. obrońca skarżącego uzyskał wgląd do samego wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania, protokołu zatrzymania skarżącego, postanowienia o przedstawieniu mu zarzutów, tzw. informacji o podejrzeniu (ang. „notice of suspicion”, doręczanej poszukiwanemu podejrzanemu po jego zatrzymaniu) oraz protokołu wyjaśnień podejrzanego złożonych po przedstawieniu mu zarzutów.

W czasie posiedzenia sądu w przedmiocie wniosku prokuratora obrońca zwrócił się o udostępnienie mu materiału dowodowego, który uzasadnia stosowanie tymczasowego aresztowania. Powołał się przy tym na uchwałę Sądu Najwyższego, zgodnie z którą podejrzanym i jego obrońcą mają prawo zapoznać się z dowodami uzasadniającymi podejrzenie popełnienia przestępstwa.⁹ Prokurator sprzeciwił się temu wnioskowi stwierdzając, że „obrońcy zostało pokazane to, co konieczne”. Z protokołu posiedzenia sądu wynikało, że prokurator przekazał sądowi akta postępowania przygotowawczego, sąd zapoznał się z nimi i uznał, że udostępnienie ich obrońcy zagrażałoby interesom śledztwa. Przesłuchiwany w czasie posiedzenia skarżący nie przyznał się do zarzucanego mu czynu, przyznał natomiast, że zna jednego ze skazanych za zabójstwo R.G., niejakiego O.L. Oświadczył też, że nigdy nie był wzywany na przesłuchanie i nie ukrywał się przed organami ścigania, natomiast po 1995 r. wyrobił sobie nowe dokumenty tożsamości, wielokrotnie przekraczał granicę, brał udział w międzynarodowych rajdach samochodowych a nawet został wybrany prezesem litewskiego komitetu rajdów samochodowych. Sąd uwzględnił wniosek prokuratora i zdecydował o zastosowaniu tymczasowego aresztowania. Zażalenie obrońcy na to postanowienie nie zostało uwzględnione przez sąd wyższej instancji.

⁹ Por. uchwała nr 50 Sądu Najwyższego Litwy z dnia 3 grudnia 2004 r. „O praktyce sądów stosujących tymczasowe aresztowanie”, przywołana w pkt 52 wyroku w sprawie *Albrechtas p. Litwie*.

Skarżący pozostawał w areszcie do wydania wyroku skazującego go na karę 8 lat pozbawienia wolności. Wyrok ten został zmieniony przez sąd odwoławczy, który uniewinnił skarżącego. Wskutek kasacji wyrok uniewinniający został uchylony, zaś po przeprowadzeniu ponownego postępowania skarżący został ponownie uniewinniony od zarzucanych mu czynów. Wskutek kolejnej kasacji również ten wyrok został uchylony, zaś ponowne postępowanie zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku skazującego skarżącego na karę 8 lat pozbawienia wolności.

Oceniając rzetelność postępowania w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania wobec skarżącego, ETPCz najpierw po raz kolejny przypomniał stanowisko wyrażone uprzednio w wielu orzeczeniach. Podkreślił, że potrzeba zabezpieczenia skuteczności ścigania może wymagać utajnienia przed obroną informacji z postępowania przygotowawczego, w celu zapobiegania mactwu lub bezprawnemu utrudnianiu postępowania. Jednak ten godny ochrony cel nie może być realizowany kosztem istotnego ograniczenia prawa do obrony. Dlatego informacje istotne dla oceny zasadności tymczasowego aresztowania powinny być w odpowiedni sposób udostępnione obrońcy skarżącego.¹⁰ Trybunał ustalił, że zeznania G.B. były głównym dowodem w sprawie. Nie zostały one udostępnione obronie. Podobnie nie udostępniono obrońcy dokumentacji poszukiwania skarżącego, na którą powołał się prokurator we wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania. ETPCz odnotował, że w toku dalszego postępowania okazało się, iż taka dokumentacja w ogóle nie powstała, skarżący nie był bowiem faktycznie poszukiwany a w czasie rzekomego poszukiwania wielokrotnie przekraczał granicę, był nawet zatrzymany w związku ze znieważeniem funkcjonariusza publicznego. ETPCz samodzielnie zapoznał się z czterema dokumentami, które udostępniono obrońcy w toku procedury aresztowej i stwierdził, że chociaż zawierają one dokładny opis zarzucanego skarżącemu czynu, to jednak nie odnoszą się do żadnego konkretnego dowodu. Tym samym uniemożliwiono obrońcy skarżącego ustosunkowanie się do wiarygodności dowodów uzasadniających tymczasowe aresztowanie.¹¹

Bardzo ważnym skutkiem omówionego judykatu jest wyraźne przesądzenie przez ETPCz, że zapoznanie się z aktami postępowania przygotowawczego przez sąd stosujący tymczasowe aresztowanie nie jest wystarczające z punktu widzenia wymogów art. 5 ust. 4 Konwencji. To podejrzany lub jego obrońca mają uzyskać dostęp do tych dowodów, które są

¹⁰ Pkt 75 wyroku.

¹¹ Pkt 78 wyroku.

kluczowe dla stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego. Po raz kolejny Trybunał podkreślił, że respektowanie zasady równości broni jest kluczowym elementem rzetelności procedury *habeas corpus* uregulowanej w art. 5 ust. 4 Konwencji.¹²

Przepisy art. 156 § 5a k.p.k. oraz art. 249a k.p.k. w brzmieniu nadanym im przez tzw. nowelę wrześnieową i lutową z mocą obowiązującą od dnia 1 lipca 2015 r. spełniały zarówno standard konstytucyjny i konwencyjny.¹³ Ustawodawca jednak zdecydował się zmienić k.p.k. w tym zakresie wspomnianą ustawą marcową. Zmodyfikowane tą ustawą reguły dostępu do akt podejrzanego i jego obrońcy budzą istotne zastrzeżenia i wątpliwości. Obecnie stan normatywny w zakresie dostępu do akt w procedurze aresztowej należy dekodować z trzech przepisów: art. 156 § 5a, k.p.k., art. 249a k.p.k. oraz art. 250 § 2a k.p.k.

Do art. 156 § 5a k.p.k. ustawodawca wprowadził dwie istotne zmiany. Po pierwsze przepis ten nakazuje niezwłoczne udostępnienie podejrzanemu i jego obrońcy akt sprawy w części zawierającej „treść dowodów **dołączonych do wniosku**” [podkreślenie: M. W.-W.], podczas gdy przed zmianą wymagane było udostępnienie obronie treści dowodów „**wskazanych we wniosku**” [podkreślenie: M. W.-W.]. Druga zmiana polega na wyłączeniu spod udostępnienia „dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b k.p.k.”. Jednocześnie niezmienny nowelą marcową art. 250 § 2a k.p.k. przewiduje obowiązek wymienienia we wniosku aresztowym dowodów wskazujących na zrealizowanie się przesłanek ogólnych i szczególnych stosowania tego środka zapobiegawczego. Ustawodawca przewidział zatem, że niektóre dowody muszą być wymienione we wniosku aresztowym. Powstaje pytanie, czy można uznać, że zbiór dowodów wymienionych we wniosku aresztowym oraz tych „dołączonych do wniosku” to zbiory tożsame. Z art. 250 § 3 k.p.k., jak i z nowego brzmienia art. 249a § 2 k.p.k., należy wnioskować, że nie uległ zmianie obowiązek przekazania do sądu, wraz z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania, całych akt postępowania przygotowawczego.

Wobec takiej treści art. 156 § 5a k.p.k., art. 249a § 2 k.p.k. oraz art. 250 § 3 k.p.k. istotne wątpliwości budzi to, jakie „zbiorów dokumentów” powinny być przekazywane do sądu wraz z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania i jednocześnie udostępniane podejrzanemu. Z pewnością w odrębnym zbiorze prokurator powinien przekazać do sądu dowody z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b k.p.k. Są one

¹² Por. podobnie w innych najnowszych orzeczeniach: wyrok ETPCz z dnia 3 listopada 2015 r., *Mikelsons p. Lotwie*, skarga nr 46413/10, §§ 74-82; wyrok ETPCz z dnia 5 lipca 2016 r., *Bandur p. Węgrom*, skarga nr 50130/12, §§ 79-85.

¹³ Por. M. Wąsek-Wiaderek, *Dostęp do akt...*, s. 10.

utajnione przed oskarżonym i jego obrońcą, natomiast muszą być udostępnione sądowi orzekającemu w przedmiocie wniosku. Zgodnie z art. 156 § 5a k.p.k. w nowym brzmieniu, poza wspomnianymi dowodami pochodzącymi od świadków, podejrzanemu i jego obrońcy należy udostępnić treść dowodów dołączonych do wniosku. Skoro wraz z wnioskiem do sądu są przekazywane całe akta postępowania przygotowawczego (art. 250 § 3 k.p.k.), to możnaby przyjąć, że są to akta „dołączone do wniosku”, zatem z art. 156 § 5a k.p.k. wynikałby nakaz udostępnienia podejrzanemu treści wszystkich dowodów zawartych w tych aktach sprawy. Taka wykładnia omawianych przepisów prowadziłaby jednak do pozbawienia prokuratora możliwości panowania nad aktami postępowania przygotowawczego. Prokurator utraciłby możliwość decydowania o tym, jakie dowody, oprócz zeznań świadków o których mowa w art. 250 § 2b k.p.k., ujawnić obronie. Zostałby pozbawiony prawa do „selekcji dowodów”, na których ujawnienie podejrzanemu i jego obrońcy godzi się na określonym etapie postępowania przygotowawczego. Tymczasem należy przypomnieć, że właśnie na selekcję materiału dowodowego powołanego we wniosku aresztowym wskazał Trybunał Konstytucyjny jako metodę ochrony interesu postępowania przygotowawczego. Podobnie w orzecznictwie EPTCz podkreśla się, że prokurator nie musi udostępniać podejrzanemu całych akt postępowania przygotowawczego a jedynie te, które zawierają dowody wskazane we wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania. Poprzednie brzmienie art. 156 § 5a k.p.k. zasadzało się na założeniu, że wymieniając we wniosku aresztowym określone dowody prokurator godzi się na ich ujawnienie podejrzanemu i jego obrońcy. Tym samym nie powołując w nim innych dowodów zabezpiecza je przed ujawnieniem, chroniąc skuteczność ścigania. Przepis art. 249a zd. drugie k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 15 kwietnia 2016 r. zastrzegał, że przed ujawnieniem innych niż wskazane we wniosku aresztowym dowodów sąd musiał uprzedzić o tym prokuratora.

Wobec nieprecyzyjności znowelizowanych przepisów, jako dopuszczalne jawi się wyinterpretowanie z nich jeszcze innych norm regulujących dostęp do akt sprawy. Możliwe jest przyjęcie, że wraz z wnioskiem aresztowym do sądu powinny być przekazywane trzy zbiory dokumentów: 1) zbór zawierający treść dowodów jawnych dla oskarżonego i wskazanych we wniosku aresztowym (czyli *verba legis* „dołączonych do wniosku” (art. 156 § 5a k.p.k.)); 2) dowody z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b k.p.k., niejawne dla podejrzanego ale jawne dla sądu; 3) pozostałe akta postępowania przygotowawczego, które nie muszą być ujawnione podejrzanemu i jego obrońcy przez prokuratora, natomiast powinny być z urzędu ujawnione przez sąd na posiedzeniu aresztowym na podstawie art.

249a § 2 k.p.k., o ile wskazują na okoliczności korzystne dla podejrzanego. Za przyjęciem takiej wykładni przemawia właśnie art. 249a § 2 k.p.k. Skoro bowiem treść wszystkich dowodów zawartych w aktach przekazanych do sądu wraz z wnioskiem aresztowym miałyby być ujawniona na podstawie art. 156 § 5a k.p.k., to zbędne byłoby nałożenie na sąd obowiązku uwzględnienia i ujawnienia na posiedzeniu okoliczności korzystnych dla podejrzanego.

Kolejnych wątpliwości interpretacyjnych dostarcza art. 249a § 1 k.p.k. w relacji do § 2 tego przepisu. W § 1 pkt 2 ustawodawca dopuścił, aby podstawę orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania stanowiły dowody z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b k.p.k. Wyraźnie też przeciwstawił je wymienionym w punkcie pierwszym „dowodom jawnym dla oskarżonego i jego obrońcy”. Należy zatem wnioskować, że obowiązek ujawnienia okoliczności korzystnych dla podejrzanego, spoczywający na sędzię z mocy art. 249a § 2 k.p.k., nie dotyczy wspomnianych dowodów z zeznań świadków zagrożonych. Taki wniosek wspiera treść art. 250 § 2b k.p.k., w którym stwierdza się, że dowodów z zeznań tych świadków nie udostępnia się oskarżonemu i jego obrońcy. Co prawda przepis ten jest zaadresowany do prokuratora formułującego wniosek aresztowy, jednak nie wydaje się, aby z art. 249a § 2 k.p.k. należało wywodzić dopuszczalność przełamania tajności tych protokołów. Nawet jednak gdyby przyjąć, że paragraf 2 art. 249a k.p.k. dotyczy omawianej grupy dowodów, to i tak w tym trybie sąd mógłby ujawnić jedynie dowody korzystne dla podejrzanego, gdy tymczasem zasada równości broni wymaga stworzenia obronie możliwości zapoznania się i kontestowania wiarygodności przede wszystkim dowodów niekorzystnych, potwierdzających potrzebę zastosowania tymczasowego aresztowania.

W art. 249a § 1 k.p.k. ustawodawca wyraźnie dopuścił możliwość wydania postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania na podstawie dowodów niejawnych dla podejrzanego. Nie można bowiem *a priori* wykluczyć sytuacji, że o stosowaniu środka zapobiegawczego przesądzą właśnie zeznania świadków, o których mowa w art. 250 § 2b k.p.k., nieujawnione obronie. W praktyce oznacza to, że zmieniając przepisy k.p.k. ustawodawca dopuścił takie prowadzenie postępowania w przedmiocie tymczasowego aresztowania, które może ruszać art. 5 ust. 4 Konwencji. Raz jeszcze należy podkreślić, że według ustalonego orzecznictwa dowody istotne (ang. *essential*) dla ustalenia przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania powinny być ujawnione podejrzanemu i jego obrońcy. Z całą pewnością nie jest wystarczające ujawnienie ich wyłącznie sądowi. Trzeba

podzielić pogląd A. Sakowicza, że stosowanie przepisów art. 156 § 5a oraz art. 249a k.p.k. przez organy procesowe, w szczególności przez sądy orzekające w przedmiocie tymczasowego aresztowania, powinno uwzględniać normy prawne wyższego rzędu, zatem zarówno standard konstytucyjny sprecyzowany w wyroku K 42/07, jak i określony w orzecznictwie ETPCz wydanym na gruncie art. 5 ust. 4 Konwencji.¹⁴

Niejasne są powody wprowadzenia do kodeksu postępowania karnego nowej kategorii „świadków zagrożonych”, przewidzianej w art. 250 § 2b. Przesłanki utajnienia dowodu z zeznań świadków wymienione w tym przepisie w dużym zakresie pokrywają się z przesłankami nadania osobie statusu świadka *incognito*, przewidzianymi w art. 184 § 1 k.p.k. Jednak w przypadku świadków wskazanych w art. 250 § 2b k.p.k. ustawodawca przewidział całkowite utajnienie ich zeznań przed podejrzanym i jego obrońcą. Tymczasem słuszny cel, jakim jest ochrona świadków przez zastraszeniem, mógł być zrealizowany za pomocą środków funkcjonujących w postępowaniu karnym od wielu lat i ingerujących w prawo do obrony w zdecydowanie mniejszym stopniu. W razie zagrożenia dla świadka możliwe jest nadanie mu statusu świadka *incognito* i udostępnienie podejrzanemu protokołu jego zeznań w taki sposób, który uniemożliwia ujawnienie tożsamości świadka. Tymczasem przewidziane w art. 250 § 2b k.p.k. całkowite utajnienie przed podejrzanym i jego obrońcą treści zeznań wspomnianych świadków może prowadzić do naruszenia art. 5 ust. 4 Konwencji. Stanie się tak we wszystkich tych przypadkach, w których wspomniane zeznania będą głównym dowodem uzasadniającym stosowanie tymczasowego aresztowania. W rezultacie, *de lege ferenda*, należy postulować rezygnację z art. 250 § 2b k.p.k. i modyfikację treści art. 156 § 5a oraz art. 249a § 1 k.p.k. w sposób zgodny ze standardem konstytucyjnym i konwencyjnym. Można jednocześnie rozważyć zróżnicowanie zakresu dostępu podejrzanego do akt sprawy w związku ze złożeniem pierwszego wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania oraz w związku z wydaniem późniejszych decyzji co do tego środka zapobiegawczego (rozpoznanie zażalenia na zastosowanie tymczasowego aresztowania, rozpoznanie wniosku o jego przedłużenie). W jednym z wyroków ETPCz dopuścił bowiem ograniczenie udostępnienia materiału dowodowego podejrzanemu przed wydaniem pierwszej decyzji o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, jeżeli takie ograniczenie wynikało z konieczności

¹⁴ A. Sakowicz, w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. A. Sakowicz, Warszawa 2016, s. 410; Podobnie: K. T. Boratyńska, w: *Kodeks postępowania...*, s. 614-615.

szybkiego rozpoznania wniosku prokuratora, zdeterminowanego ustawowymi terminami zatrzymania.¹⁵

II. Zmiana przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania wyrażonej w art. 258 § 2 k.p.k.

Nowelą marcową ustawodawca przywrócił brzmienie art. 258 § 2 k.p.k., jakie obowiązywało przed dniem 1 lipca 2015 r. Trzeba zatem przyjąć, że ponownie aktualny staje się cały dorobek doktryny i orzecznictwa dotyczący stosowania tego przepisu. Dokonując wykładni art. 258 § 2 k.p.k. Sąd Najwyższy przyjął, że podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 k.p.k., przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 i art. 257 § 1 k.p.k. i przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 § 1 i 2 k.p.k., stanowią samodzielne przesłanki szczególne stosowania tego środka zapobiegawczego. Jednocześnie podkreślił, że nie jest wystarczające jedynie formalne ustalenie, iż zarzucany oskarżonemu czyn jest zagrożony karą wskazaną w tym przepisie. Wymagane jest bowiem ustalenie na podstawie okoliczności konkretnej sprawy, uprawdopodobnionych w stopniu, o jakim mowa w art. 249 k.p.k., że oskarżonemu w konkretnej sprawie rzeczywiście grozi surowa kara.¹⁶ W uzasadnieniu przywołanej uchwały Sąd Najwyższy przyjął, że z art. 258 § 2 k.p.k. wynika szczególnego rodzaju „domniemanie istnienia obawy, że oskarżony, z uwagi na grożącą mu, w tej konkretnej sprawie, surową karą, będzie bezprawnie utrudniał postępowanie”.¹⁷ Następnie słusznie argumentował, że przyjęcia takiego domniemania, pod pewnymi warunkami, nie wyklucza Europejski Trybunał Praw Człowieka w orzecznictwie dotyczącym art. 5 ust. 1 w zw. z ust. 3 Konwencji.

Uchwała SN spotkała się z licznymi głosami krytyki. W szczególności podkreślano, że, wbrew stanowisku najwyższej instancji sądowej, przesłanką tymczasowego aresztowania na podstawie art. 258 § 2 k.p.k. nie jest zarzucenie oskarżonemu czynu, za który grozi surowa kara, tylko obawa bezprawnego utrudniania przez oskarżonego prawidłowego toku postępowania, wynikająca z grożącej mu surowej kary.¹⁸ Uzasadnienie uchwały jest dość

¹⁵ Wyrok z dnia 27 stycznia 2009 r., *Ramishvili i Kokhreidze przeciwko Gruzji*, skarga nr 1704/06. Szerzej na ten temat: M. Wąsek-Wiaderek, *Dostęp do akt...*, s. 7-9.

¹⁶ Uchwała SN z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 18/11, OSNKW 2012, nr 1, poz. 1. Podobnie: postanowienie SN z dnia 21 listopada 202 r., V KK 220/12, Lex nr 1228650.

¹⁷ Por także: postanowienie SN z dnia 26 listopada 2014 r., II KK 83/14, Lex nr 1646952.

¹⁸ Por. J. Skorupka, *Glosa do uchwały SN z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 18/11*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2012, nr 7-8, poz. 80, s. 547; Podobnie: M. Warchoł, *Zagrożenie surową karą pozbawienia wolności jako szczególna przesłanka stosowania tymczasowego aresztowania*, w: *Przewlekłość tymczasowego*

lapidarne, jednak SN wyraźnie wskazuje, że stosowanie tymczasowego aresztowania na podstawie art. 258 § 2 k.p.k. jest uzasadnione tylko wtedy, gdy konieczne jest zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania. Stwierdza bowiem: „...przepis art. 258 § 2 k.p.k. może stanowić szczególną podstawę stosowania tymczasowego aresztowania, co trzeba uznać za oczywiste, tylko w wypadku spełnienia ogólnych przesłanek stosowania środków zapobiegawczych, określonych w art. 249 § 1 k.p.k. (art. 258 § 2 k.p.k. w końcowej części zdania powtarza, wobec wymogów techniczno-legislacyjnych, przesłankę zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania), a także przesłanki wskazanej w art. 257 § 1 k.p.k., stanowiącej o subsydiarnym charakterze izolacyjnego środka zapobiegawczego.” Stwierdzenie to trudno rozumieć inaczej niż wskazanie, że nie samo ryzyko wymierzenia surowej kary, ale płynąca z niego obawa utrudniania prawidłowego toku postępowania jest przesłanką stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego na podstawie art. 258 § 2 k.p.k.

Na szerszy komentarz zasługuje jednak przede wszystkim błędna krytyka poglądu wyrażonego przez SN w uzasadnieniu ww. uchwały na temat orzecznictwa strasburskiego dotyczącego dopuszczalności stosowania tymczasowego aresztowania na podstawie art. 258 § 2 k.p.k.¹⁹

Wokół zgodności z Konwencją przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania wyrażonej w art. 258 § 2 k.p.k. narosło sporo nieporozumień. W dwóch glosach do wspomnianej uchwały w sprawie I KZP 18/11 Sąd Najwyższy został skrytykowany za „wybiórcze” powołanie orzecznictwa ETPCz²⁰. Podkreślono, że „we wszystkich trzech wyrokach ETPC, na które powołał się SN w uzasadnieniu glosowanej uchwały, trybunał bynajmniej nie opowiedział się za samodzielnością grożącej oskarżonemu surowej kary jako przesłanki orzeczenia izolacyjnego środka zapobiegawczego, lecz wręcz przeciwnie – także w tych judykatach potwierdził swą konsekwentną linię orzeczniczą, zgodnie z którą wysoka kara w obliczu orzeczenia której stoi osoba oskarżonego, nie może „sama w sobie” uzasadniać zastosowania aresztu tymczasowego, lecz nadto musi znajdować wsparcie w

aresztowania w Polsce w świetle europejskich standardów ochrony praw człowieka, red. P. Turek, Warszawa 2013, s. 127.

¹⁹ Z punktu widzenia art. 5 ust. 3 Konwencji ocenie nie podlega stosowanie tymczasowego aresztowania na podstawie art. 258 § 2 k.p.k. po wydaniu nieprawomocnego wyroku skazującego. Zgodnie z orzecznictwem ETPCz jest to już wykonywanie kary, czyli pozbawienie wolności dozwolone przez art. 5 ust. 1 lit. a Konwencji. Por. M. Wąsek-Wiaderek, *Orzekanie w przedmiocie tymczasowego aresztowania przez Sąd Najwyższy a prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, Studia i Analizy Sądu Najwyższego, tom V, red. K. Ślęzak, Warszawa 2011, s. 249.

²⁰ Tak: R. Rynkun-Werner, *Glosa do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – Izba Karna z 19 stycznia 2012 r., I KZP 18/11, „Palestra”* 2013, nr 11-12, s. 219. Podobnie: J. Skorupka, *Glosa...*, s. 549; jego pogląd podzielił M. Warchoł, *Zagrożenie surową...*, s. 128.

innych dowodach uzyskanych w toku prowadzonego postępowania”²¹. Szkoda, że Autor tych słów nie zauważył, a może pominął, następujący fragment uzasadnienia uchwały SN (czyli kolejne zdanie, następujące po fragmencie poddanym krytyce): „Oczywiście Trybunał jednocześnie zastrzega, że - po pierwsze - okoliczności te, same w sobie, nie mogą uzasadniać nadmiernie długiego okresu stosowania tymczasowego aresztowania, a po drugie - prognozowany wymiar kary musi być, wraz z upływem czasu i w świetle przeprowadzanych kolejnych czynności, ponownie ustalany.”²² Ta część uzasadnienia uchwały SN w pełni koresponduje z fragmentami orzeczeń ETPCz zacytowanymi przez Autora glosy w przypisie 22. Trybunał podkreślił w nich, że ryzyko wymierzenia surowej kary nie może uzasadniać **długotrwałych okresów** [podkreślenie – M. W.-W.] stosowania tymczasowego aresztowania (ang. „long periods of detention on remand”, zaś w innym powołanym w przypisie 22 orzeczeniu: „detention for nearly eighteen months”).

Podobnie na nieporozumieniu zasadza się krytyka uzasadnienia uchwały SN przeprowadzona przez K.T. Boratyńską. Autorka najpierw prawidłowo odtwarza standard strasburski, przywołując liczne orzeczenia wydane na gruncie art. 5 ust. 3 Konwencji, w których Trybunał zakwestionował dopuszczalność długotrwałego stosowania tymczasowego aresztowania wyłącznie na podstawie obawy utrudniania prawidłowego toku postępowania wywodzonej z ryzyka orzeczenia surowej kary.²³ Następnie Autorka pisze: „W świetle przytoczonych orzeczeń, zdziwienie budzi powoływanie się przez Sąd Najwyższy na stanowisko ETPC, wyrażające się uznaniem, iż stosowanie tymczasowego aresztowania wyłącznie z powodu zagrożenia surową karą nie jest sprzeczne z EKPC.”²⁴ Dalej Autorka przyznaje, że w początkowej fazie i pod pewnymi warunkami jest to jednak samodzielna przesłanka tymczasowego aresztowania w orzecznictwie ETPCz. Dokładnie tak samo stwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu krytykowanej przez Autorkę uchwały.

Aby prawidłowo odtworzyć stanowisko ETPCz dotyczące obawy utrudniania postępowania wynikającej z ryzyka surowej kary jako samodzielnej przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania, należy za punkt wyjścia uczynić treść art. 5 ust. 1 lit. c Konwencji. Zgodnie z tym przepisem „Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt nie może być pozbawiony wolności, z wyjątkiem następujących przypadków

²¹ M. Drewicz, *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2012 r., sygn. I KZP 18/11*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2012, z. 3, s. 177.

²² OSNKW 2012, nr 1, poz. 1, s. 8.

²³ K. T. Boratyńska, *Zagrożenie surową karą jako samodzielna podstawa stosowania tymczasowego aresztowania w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2014, z. 15, s. 168-171.

²⁴ Tamże, s. 171.

i w trybie ustalonym przez prawo: [...] c) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania w celu postawienia przed właściwym organem, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zagrożonego karą, lub, jeśli jest to konieczne, w celu zapobieżenia popełnieniu takiego czynu lub uniemożliwienia ucieczki po jego dokonaniu”. Z zacytowanego przepisu jednoznacznie wynika, że uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary jest samodzielną przesłanką zastosowania tymczasowego aresztowania. Słuszny jest zatem wywiedziony z orzecznictwa ETPCz pogląd P. Hofmańskiego, że „samo podejrzenie popełnienia przestępstwa jest wystarczające dla uznania, że zastosowanie zatrzymania lub aresztowania jest usprawiedliwione. Usprawiedliwienie to jest jednak wystarczające tylko w początkowym okresie postępowania, natomiast w dalszych fazach muszą istnieć dodatkowe powody, dla których oskarżony nie może odpowiadać z wolnej stopy”.²⁵ Zasadność tymczasowego aresztowania na wspomnianych dalszych etapach jego stosowania musi ponadto spełniać wymogi innego przepisu, mianowicie art. 5 ust. 3 Konwencji. Trybunał wypowiadał stanowisko o niedopuszczalności dalszego stosowania tymczasowego aresztowania z powodu ryzyka grożącej oskarżonemu kary na tle spraw, w których środek ten był stosowany długotrwale, więcej niż kilkanaście miesięcy a zatem sprzecznie z prawem do sprawnego osądzenia albo zwolnienia na czas postępowania, wyrażonym w art. 5 ust. 3 Konwencji. Zanegowanie przez ETPCz dopuszczalności uzasadnienia izolacyjnego środka zapobiegawczego wyłącznie przez powołanie się na przesłankę z art. 258 § 2 k.p.k. miało miejsce jedynie w odniesieniu do długotrwałego stosowania tego środka zapobiegawczego.²⁶ W niedawnym wyroku w sprawie *Stettner p. Polsce*²⁷ Trybunał uznał za zgodne z art. 5 ust. 3 Konwencji stosowanie tymczasowego aresztowania na podstawie przesłanki z art. 258 § 2 k.p.k. przez okres 6 miesięcy. W pkt 80

²⁵ P. Hofmański, w: *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Tom I*, red. L. Garlicki, Warszawa 210, s. 176. Por. też obszernie na ten temat: S. Trechsel i S. J. Summers, *Human Rights in criminal proceedings*, Oxford 2006, s. 425-426.

²⁶ Por. jedynie tytułem przykładu: pkt 46 wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie *Kauczor p. Polsce*: „Zgodnie ze stanowiskiem władz, prawdopodobieństwo nałożenia wysokiej kary stwarzało domniemanie, że skarżący będzie utrudniał prawidłowy bieg postępowania. Jednakże Trybunał pragnie przypomnieć w tym miejscu, że podczas gdy groźba surowej kary jest odpowiednim elementem w ocenie ryzyka ucieczki lub powrotu do przestępstwa, taka powaga zarzutów nie może sama z siebie uzasadniać długich okresów stosowania aresztu tymczasowego (zobacz *Michta p. Polsce*, nr 13425/02, §§ 49, z dnia 4 maja 2006).” W pkt 54 wyroku z dnia 4 października 2005 r., *Kankowski p. Polsce* ETPCz stwierdził: „Trybunał zauważa, że organy sądowe oparły się także na prawdopodobieństwie nałożenia na skarżącego surowej kary z powodu poważnego charakteru zarzucanych mu przestępstw (zobacz ustępy: 5, 11, 16 i 17 powyżej). W tym względzie Trybunał podkreśla, że surowość kary jest właściwym elementem w ocenie ryzyka ucieczki bądź powrotu do przestępstwa. Uznaje, że w świetle powagi oskarżeń przedstawionych skarżącemu organy mogły słusznie uważać, że takie ryzyko na początku istniało. Jednakże Trybunał wielokrotnie utrzymywał, że sama powaga zarzutów nie może usprawiedliwiać długich okresów tymczasowego aresztowania (zobacz *Ilijkov p. Bułgarii*, Nr 33977/96, § 80-81, wyrok z dnia 26 lipca 2001 r.)”

²⁷ Wyrok ETPCz z dnia 24 marca 2015 r., skarga nr 38510/06.

tego wyroku ETPCz stwierdził, że wynikające z art. 258 § 2 k.p.k. domniemanie utrudniania prawidłowego toku postępowania z powodu grożącej oskarżonemu surowej kary nie jest samo w sobie sprzeczne z art. 5 ust. 3 Konwencji. Trybunał przypomniał swoje dotychczasowe orzecznictwo, zgodnie z którym waga zarzutów stawianych oskarżonemu nie może uzasadniać długich okresów stosowania tymczasowego aresztowania (ang. *long periods of detention*). Po upływie pewnego czasu (ang. *certain lapse of time*) domniemanie wynikające z art. 258 § 2 k.p.k. przestaje stanowić wystarczającą przesłankę dla dalszego pozbawienia wolności oskarżonego.²⁸

Dotychczasowe rozważania prowadzą do wniosku, że poprzednie brzmienie art. 258 § 2 k.p.k., obowiązujące od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 15 kwietnia 2016 r., lepiej realizowało wymogi określone w orzecznictwie strasburskim, dotyczącym art. 5 ust. 3 Konwencji. Wiązało bowiem przesłankę z art. 258 § 2 k.p.k. z konkretnymi procesowymi zagrożeniami dla prawidłowego toku postępowania, wymienionymi w art. 258 § 1 k.p.k.

W uzasadnieniu projektu ustawy uchwalonej dnia 11 marca 2016 r. zmianę art. 258 § 2 k.p.k. uzasadniono m.in. w następujący sposób: „Podejrzenie popełnienia zbrodni lub występku zagrożonego surową karą pozbawienia wolności nie jest kwestionowane w orzecznictwie Trybunału jako podstawa do zastosowania tymczasowego aresztowania”.²⁹ Trzeba stanowczo podkreślić, że w świetle utrwalonego orzecznictwa ETPCz zdanie to jest prawdzie jedynie w odniesieniu do krótkotrwałego stosowania tymczasowego aresztowania. Tymczasem, jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w opinii do projektu nowelizacji k.p.k., art. 258 § 2 k.p.k. pozwala uczynić zagrożenie surową karą jedyną przesłanką stosowania tymczasowego aresztowania przez cały tzw. podstawowy termin stosowania tego środka zapobiegawczego, określony w art. 263 §§ 2 i 3 k.p.k., czyli łączny okres 2 lat do chwili wydania pierwszego wyroku przez sąd pierwszej instancji.³⁰ Wobec łatwości wykazania tej przesłanki, może być ona również ponownie nadużywana w praktyce.³¹

Stosowanie przepisów o randze ustawowej musi jednak zawsze uwzględniać kontekst konstytucyjny oraz zobowiązania wynikające z wiążącego Polskę prawa międzynarodowego.

²⁸ Por. omówienie tego wyroku: M. Wąsek-Wiaderek, „Przegląd Orzecznictwa Europejskiego dotyczącego Spraw Karnych” 2015, nr 1-2, s. 14-17; dostępne pod adresem:

http://www.sn.pl/orzecznictwo/Orzecz_Euro_Karne/POESK%201-2.%202015.pdf

²⁹ Uzasadnienie druku sejmowego nr 207, s. 16, dostępne pod adresem: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=207> (data dostępu: 9 lipca 2016 r.).

³⁰ Uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 207, wersja projektu z dnia 27 stycznia 2016 r.); dostępny pod adresem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/CC7AB6DB0551BFC0C1257F6B003FCB99/%24File/207-005.pdf> (data dostępu: 9 lipca 2016 r.).

³¹ O jej nadużywaniu: P. Kładoczny, *Artykuł 258 § 2 k.p.k. jako podstawa tymczasowego aresztowania*, w: *Przewlekłość tymczasowego...*, s. 152-154.

Nie powinno zatem budzić żadnych wątpliwości, że decydując o przedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania na podstawie przesłanki z art. 258 § 2 k.p.k. w jej obecnym brzmieniu sąd powinien działać ze szczególną ostrożnością, starannie uwzględniać zasadę traktowania tymczasowego aresztowania jako środka przymusu *ultima ratio*, wyrażoną w art. 257 § 1 k.p.k. Co więcej, sąd powinien też mieć na względzie, że przedłużanie stosowania tymczasowego aresztowania trwającego już kilkanaście miesięcy wyłącznie na podstawie art. 258 § 2 k.p.k. skutkuje naruszeniem art. 5 ust. 3 Konwencji, co ETPCz potwierdził w wielu orzeczeniach wydanych przeciwko Polsce. Trzeba raz jeszcze zwrócić uwagę, że Trybunał zaaprobował art. 258 § 2 k.p.k. jako samodzielną podstawę tymczasowego aresztowania stosowanego przez 6 miesięcy w sprawie dotyczącej zarzutu przyjmowania korzyści majątkowych w związku z pełnieniem funkcji publicznej, a zatem w sprawie o występku. Prawdopodobnie w sprawach o zbrodnie, w których oskarżonemu groziłaby znacznie surowsza kara, Trybunał byłby gotów uznać za zgodne z art. 5 ust. 3 Konwencji nawet nieco dłuższe stosowania tymczasowego aresztowania na podstawie art. 258 § 2 k.p.k. Nie sposób jednak abstrakcyjnie wyznaczyć zgodnego z Konwencją maksymalnego czasu stosowania tego środka zapobiegawczego na podstawie omawianej przesłanki.

Podsumowując, trzeba zauważyć, że Konwencja wyznacza standard minimalny w zakresie ochrony praw człowieka. Nic nie stoi na przeszkodzie wywiedzeniu z Konstytucji wyższego poziomu ochrony prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego w związku ze stosowaniem tymczasowego aresztowania. Daje ku temu okazję zawisła przed TK sprawa K 3/16, w której Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o zbadanie zgodności art. 258 § 2 k.p.k. z art. 41 ust. 1, z art. 42 ust. 3 w zw. z art. 42 ust. 1, z art. 45 ust. 1, z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 30 Konstytucji RP.³²

³² Treść wniosku dostępna pod adresem: <http://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/Sprawa?&pokaz=dokumenty&sygnatura=K%203/16> (data dostępu: 12 lipca 2016 r.).